

PUNCTUL-ȘI-VIRGULA

CRISTIANA ARANGHELOVICI

Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”
cristianaaran@icloud.com

Cuvinte-cheie: *semne de punctuație, punct-și-virgulă, funcțiile semnului, uz, reguli de punctuație.*

Keywords: *punctuation marks, semicolon, functions of semicolon, use, punctuation rules.*

Articolul de față urmează modelul de redactare a unui semn de punctuație¹ propus de Ioana Vintilă-Rădulescu, coordonatoarea tratatului de punctuație aflat în curs de elaborare la Institutul de Lingvistică din București, *Punctuația limbii române*. Specificul unei astfel de lucrări constă în tratarea monografică descriptivă și normativă a sistemului de punctuație românesc, ceea ce presupune descrierea situațiilor de uz, a implicațiilor în comunicare (prozodice, gramaticale, (pragma)semantice și stilistice) ale semnelor de punctuație, a relațiilor dintre semne (combinare, alăturare sau substituție) și enunțarea unor recomandări de folosire a acestora în practica scrisului.

1. INTRODUCERE

Punctul-și-virgula este un semn de punctuație din ce în ce mai puțin vizibil în limba română actuală², probabil cel mai puțin cunoscut și folosit de generațiile tinere³.

¹ Este vorba despre linia de dialog.

² „Condiția precară” a semnului a fost plastic descrisă acum multă vreme de H. Jacquier: punctul-și-virgula este un semn „muribund de ani de zile”, „a intrat în agonie fără veste, nimeni n-a băgat de seamă” (1956: 125). În bibliografia temei, constatarea diminuării frecvenței în uz este de multe ori însoțită și de comentarii metaforice: „le point-virgule plonge dans un coma profond” (Racha El Khamissy: 128); „il semble que son espérance de vie ne soit pas très longue” (Drillon: 376); „Il punto e virgola e morto; anzi no” (Baratter: 11), „un descenso en el empleo del punto y coma” (Rodríguez Muñoz, Ridao Rodrigo: 151); „Love, hate and semicolons” (Watson: 1–9); „on ne saurait se résigner facilement à sa disparition partout annoncée” (Daniele Sallenave, *Defense du point-virgule*), „la langue qui pense mal ou pas le menace de disparition” (Jean-Luc Marion) etc.

³ Punctul-și-virgula era predat în trecut încă din clasele primare; în programa actuală, semnul este studiat sumar în clasa a VI-a și reluat în clasa a VIII-a, cu referire numai la rolul de a marca „o pauză intermediară în vorbire”. Nefiind cunoscut, semnul este evitat de tineri și va fi tot mai puțin folosit.

Evoluția punctului-și-virgulei de la un semn principal la unul cu poziție periferică în sistemul de punctuație⁴ are legătură cu evoluția scrisului și cu factori diverși: abandonarea stilului elaborat, a perioadei și a frazelor arborescente, influența presei contemporane, adaptarea la cerințele publicului cititor sau brevilocvența comunicării electronice.

O caracteristică generală a utilizării semnului punct-și-virgulă este sugerată de componentele denumirii sale: pe de o parte, poate avea valoarea unui punct (delimitează enunțuri complete și de cele mai multe ori independente); pe de altă parte, poate avea rolul unei virgule (identifică și separă unități sintactice de o anumită lungime). Această natură „duală” (Partridge: 45), de a fi și punct, și virgulă, este completată de particularitatea de a exprima o **relație** specifică între secvențele între care este plasat; astfel, punctul-și-virgula delimitează și unește în același timp; separă, dar nu definitiv, încheie un enunț, dar sugerează și o continuare a lui; poate fragmenta o frază, dar clarifică totodată sensul întregului.

2. DEFINIȚIE

Punctul-și-virgula este semn de punctuație interioară care oferă o indicație prozodică (o pauză în discurs), contribuie la organizarea textului scris (separă de regulă unități independente sintactice sau structurează serii enumerative), vehiculează informație semantică (marchează o relație semantică între enunțuri, de opoziție, continuitate etc.) și are implicații stilistice (este folosit în structuri retorice, are valoare emfatică sau conferă ritmicitate frazei).

3. POZIȚIA ÎN TEXT ȘI ASPECTUL GRAFIC

Punctul-și-virgula se folosește întotdeauna în interiorul unui enunț. Nu este precedat, dar este obligatoriu urmat de blank.

Aspectul grafic al punctului-și-virgulei corespunde întrucâtva denumirii semnului: are forma unui punct suprascris unei virgule.

4. ASPECTE ISTORICE ȘI TERMINOLOGICE

Punctul-și-virgula a fost folosit în Europa occidentală încă de la sfârșitul secolului al XV-lea. În limba română, forma grafică a semnului datează din secolul

⁴ Această evoluție este surprinsă în titlul unui articol al lui Dürrenmatt: „Grandeur et décadence du point-virgule”.

al XVI-lea, dar cu funcție diferită de cea actuală, și anume de semn al întrebării, după model grecesc, întrebuințat astfel până în secolul al XVIII-lea⁵. Existau, în schimb, alte două semne care aveau printre altele și valoarea de astăzi a semnului punct-și-virgulă: punctul sus (·), folosit destul de rar, și două-puncte (Vîrtosu: 125).

În textele vechi marca sfârșitul propozițiilor asertive sau separa propozițiile coordonate adversativ (prin conjuncțiile *ci*, *dar*, *însă*) care în româna contemporană sunt despărțite prin virgulă (Stan 2007: 487).

Până în 1956, când se impune oficial denumirea de *punct și virgulă* (ÎP: 57)⁶, cu forma obică *punct și virgulei*, terminologia⁷ a fost tributară diferitelor influențe germanice sau romanice: *semicolon*⁸, *virgula punctată*, *coma punctată*, *punto-virgula*, *media notă* (*nota de mijloc*); cu denumirea actuală este menționat prima dată de Heliade Rădulescu, în varianta *punctul și virgula*⁹.

Recomandarea normativă actuală se referă la scrierea cu cratimă¹⁰ a semnului *punctul-și-virgula* (DOOM³ 2021), care are avantajul de a diferenția mai clar compusul de îmbinarea liberă de cuvinte *punct și virgulă* (*Punctul-și-virgula este un semn de punctuație. vs Punctul și virgula sunt două semne de punctuație.*).

Denumirile principale în alte limbi: engl. *semicolon*; fr. *point-virgule* (rar *point et virgule*); germ. *Semikolon*; it. *punto e virgola*; port. *ponto e virgola*; sp. *punto i coma*. Termenii din engleză și germană sugerează nu neapărat apropierea de punct și de virgulă, cât mai degrabă de semnul două-puncte.

5. ROLUL PROZODIC

Punctul-și-virgula sugerează o **pauză** a cărei durată se poate defini prin comparație: mai mică decât cea redată prin punct și mai mare decât cea redată prin virgulă. (ÎP: 57; ÎOOP: 73)

Față de alte semne relevante sub raport prozodic (cum ar fi punctul, semnul întrebării sau cel al exclamării), punctul-și-virgula nu (mai) are rolul de a ajuta lectura cu voce tare, cum era cazul discursurilor cu perioade și fraze retorice. În limbajul scris destinat lecturii interioare¹¹, pauza marcată de punct-și-virgulă nu

⁵ În greaca modernă are aceeași valoare de semn al întrebării.

⁶ Articolul despre punct-și-virgulă este preluat întocmai (cu excepția câtorva pasaje de exemple comentate) și în edițiile ulterioare din *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație* – ultima ediție a apărut în 1995. Regulile de punctuație din acest *Îndreptar* sunt încă în vigoare.

⁷ Pentru mai multe detalii, v. și Stan 2007.

⁸ Termenul apare prima dată la Diaconovici Loga (1822: 24/54), este apoi abandonat; a fost însă folosit mai târziu de M. Vulpe (2009: 165).

⁹ Denumirea *punctul și virgula* apare în *Gramatica* lui Manliu, care, având foarte multe ediții și fiind folosită ca manual, se presupune a fi influențat circulația semnului sub această denumire; de menționat că era considerată sintagmă, impunând acordul la plural.

¹⁰ Forma cu cratimă a circulat și în trecut, probabil sub influența francezei; la Crasan (1912: 19), forma la cazurile oblice este *punct-și-virgulei*.

¹¹ Lectura interioară „a complètement supplanté la lecture à haute voix” (Drillon: 88).

(mai) reprezintă o pauză de respirație sau „în vorbire”, ci o întrerupere a enunțului care îl îndrumă pe cititor să deslușească mai rapid înțelesul textului și să recunoască relațiile dintre componentele acestuia.

Mai relative sunt implicațiile prozodice ale punctului-și-virgulei în ceea ce privește **intonația** enunțurilor delimitate de acesta. Se poate generaliza că, fiind enunțuri asertive, intonația lor este de obicei descendentă; dacă sunt citite cu voce tare, tonul coboară, dar nu complet – cum se întâmplă în cazul punctului.

Acum aproape un secol, elementele prozodice contau foarte mult în exercițiul didactic: „Școlarii începători, când citesc și ajung la punct și virgulă (;), sunt învățați să se oprească cât timp se numără în gând unu, două, și să lase glasul jos.” (Chelaru-Popescu: 62).

În enumerări, informații bibliografice etc., rolul prozodic este atenuat sau absent.

6. ROLUL GRAMATICAL

Punctul-și-virgula nu are relevanța gramaticală a virgulei, dar **delimitează** unități sintactice¹² relativ independente, rar sintagme, frecvent propoziții și fraze:

– **constituenți sintactici** cu aceeași poziție sintactică (apoziiții dezvoltate, atribute dezvoltate, complemente ș.a.):

Îmi era imposibil să înțeleg amestecurile grețose de sărat, acru și dulce, de carne cu zahăr, de sare și vișine, maioneza combinată cu aristocrata frișcă albă și ușoară, portocala cu hrean, piper și oțet; sau cartofii noi glasați cu zahăr ars, caramel; sau amestecul dintre concentratul de supă, zahăr, făină alcătuiind un sos în care se deșertau stafide și migdale prăjite; sau gutuile cu carne, mâncărurile, tocanele de pere, prune, mere; sau supele de caise (orșavul), de vișine sau chiar de... căpșuni!¹³
SIMONA POPESCU, *Exuvii*, e-book, 88

– **propoziții principale coordonate** prin juxtapunere¹⁴ sau prin diferiți conectori prezenți în propoziția care urmează după punct-și-virgulă:

Eu nu plec de la o idee abstractă; nu sunt filozof, nu sunt cugetător abstract. Iorga, 118
Alecsandri a fost întotdeauna prea puțin citit. N-a iscat pasiune; n-a supărat pe nimeni și nici fericiți n-a prea făcut. Arghezi, 142

¹² Este insuficientă definirea punctului-și-virgulei numai cu rolul „de a delimita unități sintactice în mod uzual separate fie de punct, fie de virgulă” (Borčin: 94).

¹³ Exemplele au fost extrase mai ales din texte literare, nu neapărat pentru a continua o tradiție a lucrărilor de punctuație românești (preluată odată cu suportul teoretic din franceză), ci pentru că sunt contexte atestate, variate, expresive și oferă o imagine a situațiilor în care a fost și este folosit punctul-și-virgula.

¹⁴ Parataxa presupune, prin absența indicatorilor de relație, recurgerea la semne de punctuație „tare” (punctul-și-virgula fiind un astfel de semn) pentru a compensa lipsa legăturii de sens dintre enunțuri (Vedenina: 61).

– Într-adevăr, valea asta s-arată ca o minune a lui Dumnezeu, uncheșule; însă vorba pe care o spui mă întristează și n-are noimă. Sadoveanu, 208
Din banchetul vieții a cules adese numai fărâmiturile; dar cu ce dragoste le-a adunat, le-a zugrăvit, cu ce poezie și mai ales cu ce duioșie! Lovinescu, 222

Fără a constitui un tipar, se constată frecvența semnului punct-și-virgulă înaintea unui enunț care începe cu un adverb sau o locuțiune adverbială (*totuși, astfel, de aceea, atunci, de exemplu, ca atare* ș.a.):

Să nu uităm, pe vremea aceea majoritatea populației stătea în chirie la Stat; ca atare, apartamentele nu erau proprietate personală și nu se puteau moșteni. <https://www.edupedu.ro/mihai-maci-revenirea-la-scoala-lui-ceaurescu/> din 30 iulie 2022
Nimeni nu credea că o să se întoarcă teafăr; totuși, ea îl aștepta.
Oricum, titlul nu depășește cuprinsul; dimpotrivă, îi răspunde pe de-a-ntregul. Lovinescu, 214

sau în enunțuri ce conțin construcții corelative argumentative care contribuie la realizarea coerenței textului și organizează discursul (*pe de o parte, pe de altă parte; în primul rând, în al doilea rând etc.; altfel spus* ș.a.):

E drept că pe de o parte comunicarea modernă se simplifică, se clișeizează, urmărind eficiența maximă; pe de altă parte, ea produce totuși insule de expresivitate, cu atât mai puternice cu cât sunt comprimate și reprimite de uzul dominant. Zafiu, 90-91
Ideile simplifică realitățile complexe ale vieții; pe de altă parte, ideile complică realitățile simple ale vieții. Paleologu, 258

Accidental, punctul-și-virgula poate delimita secvențele coordonate ale unui enunț incident, aflat între paranteze:

Un cuvânt important în istoria poporului nostru, pentru că a denumit instrumentul muzical al ciobanului român (cântatul la fluier era condiția de bază; adevăratul cioban este îngropat și astăzi cu fluierul). Sala, 137

– **propoziții subordonate** (completive, cauzale, concesive, finale etc.) legate între ele sau de regenta lor prin conectori¹⁵, eventual cu un element corelativ în regentă:

Vezi! vezi! știi cum îl cheamă; da, unul înalt, bărbos, fioros, cu care o să ai a face chiar astăzi; pentru că s-a întâlnit cu mine aici (...) I.L. Caragiale, II, 269

¹⁵ Când nu există conector în secvența care urmează după punct-și-virgulă, sunt situații în care nu reiese clar natura relației dintre enunțuri sau care sunt elementele puse în legătură, semnul fiind astfel „pretentious and dishonest” (Woods: 75) și este nevoie de explicații ulterioare: N-am mai plecat; ploua.

Ceea ce numiți în primă instanță portocală, în cele din urmă aruncați; fiindcă noi, când arătăm o portocală, îi arătăm de fapt coaja... Cîmpoieșu, 52

– **fraze** în cadrul unui singur enunț complex, foarte amplu:

În spatele lui Emil, printre copacii bătrâni, gândurile mi se risipeau întruna, se spargeau în cioburi, apoi în ciobulețe. Iar cioburile și ciobulețele arătau cam așa: ce stupid suna la școală când ziceau că brazii sunt impunători; poate șoarecele, în întinericul din borcan, adormise; dincolo de creastă, pe versantul opus al muntelui, erau stânci uriașe și stăvilarele de pe Ghindura; bărbatul din fața mea, indiferent ce credea, era o minune de om; ce bine că îmi pusesem puloverul; dacă afla mama că am ascuns un șoarece sub mașina ei de cusut, mă mânca fript; cum bufnițele îmi răspundeau la chemări, câteodată, însemna că ar fi posibil să le învăț limba. Florian, 118

Alte întrebări ale semnului sunt astăzi (a) rar întâlnite sau (b) ieșite din uz:

(a) desparte de restul enunțului adverbe profrază sau unele adverbe/locuțiuni adverbiale de mod:

L-am întrebat unde-i este sălașul. Credeam că în oraș. Nu; ședea departe, în preajma unei mănăstiri, tocmai în plasa colegului bolnav care cerea concediu. Galaction, 142

– Nu se poate! protestă Costache.

– Ba da, ba da; însă nu trebuie să-ți faci sânge rău. Călinescu, 210

(b) separă discursul cadru de discursul inserat, care este în vorbire directă¹⁶:

– Bagă de samă! vorbi el hotărât; să nu-mi fi spus palavre. Sadoveanu, 140

– Da, tante Alice; mulțumesc! răspunse Monica, păturindu-și șervetul și scuturându-și fărâmurile de pe rochiță. Teodoreanu, 112

În raport cu tipul de enunțuri clasificate după scopul comunicării, punctul-și-virgula se pune la sfârșitul unui enunț asertiv și de obicei secvența care urmează este tot asertivă, foarte rar exclamativă, interogativă sau imperativă:

Nu cer nimic; n-am nicio dorință! răspunse Petre foarte răspicat. Slavici, 118

Cumva dă impresia că cine l-a făcut sau cine l-a construit a vrut să aibă controlul tuturor evenimentelor din zona educației; de ce atât de exhaustivă această exprimare a legii? edupedu.ro

7. ROLUL SEMANTIC

Punctul-și-virgula se folosește în enunțuri dezvoltate sau complexe care conțin și alte semne de punctuație interioară (în special virgule) și în care utilizarea unui alt semn în loc de punct-și-virgulă ar îngreuna înțelegerea textului.

¹⁶ În locul punctului-și-virgulei se folosesc astăzi punctul sau virgula.

Rolul semantic nu a fost un criteriu explicit în definirea semnului în descrierile românești, deși s-au făcut referiri la apropierea sau chiar unitatea de sens între secvențele delimitate.

Prin comparație cu semnul întrebării, semnul exclamării sau punctele de suspensie, care sunt purtătoare de sens prin ele însele, punctul-și-virgula este privat de valoare afectivă (Catach: 71), dar nu este golit de sens.

La nivelul enunțului mai amplu, folosirea punctului-și-virgulei este importantă pentru clarificarea sensului, echilibrând logic părțile componente și arătând natura comună sau indisociabilă a secvențelor (Drillon: 368). În enunțurile scurte marchează o relație semantică strânsă între componente.

Clarificarea sensului enunțului este o funcție pe care semnul o îndeplinește și în enunțuri scurte și/sau eliptice, când **dezambiguizează** contextul prin delimitarea unor grupaje tematice:

Mihai s-a întâlnit cu Luca și Andrei; Ana, cu Mara și Alexandra. vs Mihai s-a întâlnit cu Luca și Andrei, Ana, cu Mara și Alexandra.

Specifică semnului este legătura pe care o presupune atât cu secvența din stânga lui, cât și cu următoarea, din dreapta (spre deosebire de punct, semnul întrebării sau semnul exclamării, de exemplu, care au rol numai în secvența aflată la stânga lor).

Secvența delimitată la dreapta de punct-și-virgulă este autonomă semantic; informația semantică conținută de secvența care urmează după punct-și-virgulă poate fi:

– pe același plan și autonomă, cum sunt, de exemplu, premisele unui silogism:

Europa este civilizată; România face parte din Europa; (deci) România e civilizată.

– o continuare a ideii din secvența anterioară: succesiunea acțiunilor sau a ideilor, reliefaarea unei concluzii¹⁷, consecințe etc.:

Bătea zdravăn cu maiul rufa așezată pe scaunul lung și cu picioare scurte, ca să iasă mai întâi leșia, apoi o dădea în gărlă, o bătea iar și iar o dădea prin apă, până ce rămânea ca zăpada de curată; pe urmă o storcea bine, o scutura și o pune la o parte...

Rebreanu, 226

Trebuie să-ți mărturisesc că cu țărani de pe aici nu prea fac treabă; de aceea vei vedea pe moșie foarte mulți ardeleni. Călinescu, 104

¹⁷ În perioade, concluzia poate fi anunțată și de semnul două-puncte:

Un arbore uscat s-a despicat în două; trăsnetul a lovit un stejar bătrân; flăcările înconjură crăcile sale cele nenumărate; focul gonit de vânturile cele puternice își întinde pustiirile sale: pădurea arde! Manliu, 60.

– o continuare prin precizări, explicitări, adăugiri, nuanțări sau restrângeri ale sensului prin exemplificare:

S-au numărat peste douăzeci de construcții realizate după planurile harniceii arhitecte; numărul exact ar putea fi de douăzeci și patru, socotindu-le și pe unele de mai mică însemnătate (un debit de tutun, o „fructărie”). Boia, 123

Această formulare amintește de limbajul de lemn comunist prin generalitatea ei, căci Ceaușescu ascundea veștile proaste sub genericul „unele măsuri”; de exemplu, scumpirea biletelor de autobuz sau a pâinii era anunțată drept “unele măsuri pentru îmbunătățirea activității economice”. Vasilescu, 184

– opoziția sau contrastul dintre cele afirmate:

Și în mecanică (dinamică) este așa: nu interesează mișcarea, nici măcar viteza, deși este vorba de imensitatea lumii în mișcare; interesează *acelerația*. Noica, 352

În cazul particular al enumerărilor pe verticală sau orizontală, informațiile sunt autonome unele față de celelalte, dar dependente de enunțul de bază; rolul semantic al semnului este diminuat, pentru ca în referințe, bibliografii, liste etc. să fie nul.

8. ROLUL STILISTIC¹⁸

Folosirea punctului-și-virgulei depinde în bună măsură de alegerea pe care autorul unui text o face între semnele care pot ocupa aceeași poziție într-un enunț.

Ca semn de punctuație specific limbii literare standard, punctul-și-virgula apare de regulă în texte caracterizate printr-un stil îngrijit, de mai mare întindere și cu o construcție mai riguroasă și logică. Prezența lui e rară în scrisul actual marcat de tendința de a folosi un stil concis și eficientizat, pentru care punctul sau virgula sunt suficiente, și doar accidentală în limbajul informal (în registrul familiar sau conversațional).

Unii autori folosesc mai multe semne de punctuație – ca număr¹⁹ și ca diversitate –, alții mai puține, în funcție de epocă, de tipul de text și de amprenta personală.

¹⁸ Rolul stilistic al punctului-și-virgulei este menționat în majoritatea definițiilor date semnului: „mai mult un mijloc stilistic decât gramatical” (ÎOOP: 74), „depinde pe de-a-ntregul de bunul plac al scriitorului” (Graur: 37), „un signe stylistique avant tout” (Drillon: 368) etc.

¹⁹ Un exemplu de utilizare în exces a punctului-și-virgulei găsim în textele din Odobescu, inclusiv în corespondența lui: „Criză a fost; e lucru învederat; dar ea s-a potolit; poate că este necesitate însă de a se mai vindeca ceva răni (bănești, și negreșit nu consi derabile), care s-au produs în timpul acelei crize.” (p.199) „Dimanche j'ai été chez la P-cesse Elise; elle n'y était pas; mais j'ai trouvé la belle Sophie qui m'a dit que la P-cesse partait mardi, c'est-à-dire aujourd'hui pour le château de son frère Brancovano.” (p. 203)

Rolul stilistic al semnului este dat de imprimarea unui anumit ritm interior enunțului, de reliefarea subiectivă a unui segment al acestuia, de simetrii și opoziții, deși aportul afectiv sau expresiv nu este la fel de mare ca în cazul semnului exclamării sau al punctelor de suspensie. Astfel, în enunțurile mai scurte despărțite prin punct-și-virgulă, un astfel de efect se poate obține prin accentuarea segmentelor care conțin reluări, opoziții etc. sau prin fragmentări de enunț:

Nu-mi place de el; nu-mi place chiar deloc.
El era mic; ea, uriașă.
Venise; prea târziu însă.

În enunțurile complexe, punctul-și-virgula are un rol oarecum de acoladă, care reunește și înlanțuie mai multe enunțuri complete care conțin și alte semne; în plus, conferă **ritm** textului:

Face parte din imageria publică a străzii, căreia îi aparțin și alte câteva chipuri familiare: vardistul cu manta de piele dirijând etapa finală a circulației, rărită de înserare – *toamna*; vânzătorul de “calde maroane, calde!” ce-și vântură marfa ca să-și dezghețe degetele – iarna; birjarul înțepenit în stație, în așteptarea ultimei curse (dorită condițional în sectorul lui domiciliat) – vara; comisionarul cu mustața căruntă de pe pragul hotelului, adăstând răbdător clientul providențial; și, în toate anotimpurile, orbețul cu mâna întinsă în vid, de la intrarea cinematografului... Brunea-Fox, 260

De asemenea, punctul-și-virgula poate avea un rol și în construcția unor **figuri și structuri retorice**:

– **antiteza** – explicită, când există și conectori adversativi, sau implicită, când relația de opoziție e mai puțin evidentă:

Cu toporul, se curăță pădurea; lumea se curăță cu vremea și cu răbdare... nu așa, de azi pe mâine... I.L. Caragiale, I, 582

– **elipsa**:

Primul meu gând a fost să o iau la fugă; al lui, să încerce să discute cu cei trei.
Ușa crâșmii – spartă; jupânul – lângă tarabă, legat fedelaș; vro câțiva bani de aramă – împrăștiați pe jos. Agârbiceanu, 45

– **enumerații** – separă și grupează în același timp diferitele părți ale unei serii de argumente, judecăți, demonstrații; termenii enumerației sunt introduși de obicei prin semnul două-puncte:

Problema psihologică a spațiului ar consta din punerea în discuție a următoarelor teme: spațialitatea internă a corpurilor; raporturile eului cu spațiul înconjurător; percepția așezării spațiale a lucrurilor. Noica, 155

Ca să survină dezamăgirea nu sunt de conceput decât trei cauze: 1. mistificarea: datele oferite speranței noastre erau false, dar ni se prezentau, convingător, ca adevărate; 2. realitatea, în care ne-am investit speranța, pozitivă la data aceea, s-a alterat pe parcurs; 3. ceva din ansamblul realității s-a schimbat radical, s-a petrecut ceva imprevizibil, o răsturnare de situații, o traumă, o catastrofă. Creția, 77

– **paralelisme** sau simetrii, unde semnul „echilibrează” (Colignon: 44) enunțuri care exprimă cel mai des o opoziție:

Sufletul tânăr este ca aburul: dacă nu-i pui piedici, merge-n sus ușor ca fulgul; dacă însă îl împiedici, îl întemnițezi, îl apeși, ajunge să spargă și pereți de fier. I.L. Caragiale, II, 421

Vreau să-ți spun numai un singur lucru: aici nu e vorba de fraze generale, indiferent cât de adevărate și de nobile ar fi ele; aici e vorba de o faptă, de o crimă, de un accident deci, care se opune totdeauna unei idei, pentru că o crimă e un fapt particular, un fapt profund particular! Breban, 102

– **repetiții** sau reluări ale anumitor teme ori cuvinte:

Din dezbaterile acestea a ieșit o lege, care nu este bună în întregimea ei; nu era o lege care să îndrumeze pe țăran pentru viitor; nu o lege care să-i permită o dezvoltare mai departe; nu o lege care întemeieze o proprietate țărănească mică, și mai puțin una care să facă a se naște proprietatea mijlocie (...) Iorga, 123

Era puțin obosit la nuntă Paul, dar își păstrase zâmbetul; un zâmbet trist și forțat în care se afla începutul unui devotament. Blecher, 72

În ceea ce privește **varietățile funcționale** ale limbii, punctul-și-virgula este folosit în toate tipurile de texte din limba română.

8.1. În stilul **administrativ**, semnul se întrebuițează în anunțuri, cereri, declarații, formulare, inventare, statistici ș.a., în structuri enumerative cu rol de a separa diferite cerințe²⁰:

Condițiile ce trebuie îndeplinite de candidați sunt următoarele:

- să fie înscriși în Tabloul Avocaților pe anul 2010; [...]
 - să aibă încheiată asigurarea pentru răspundere profesională pe anul în curs; [...]
- <https://e-juridic.manager.ro/articole/ordine-de-zi-adunarea-general-a-ordinara-a-avocailor-4309.html>

8.2. În stilul **beletristic**, punctul-și-virgula este foarte frecvent în literatura clasică²¹ din secolul al XIX-lea și din prima jumătate a secolului al XX-lea, mai

²⁰ Unde este chiar „necesar” (Catach 1994: 71).

²¹ Verificând aleatoriu ocurențele semnului în câteva zeci de volume din colecția *Opere*, am constatat că este foarte frecvent la Odobescu, Creangă, Caragiale, Delavrancea, Sadoveanu, Teodoreanu, Agârbiceanu, Galaction, mai puțin frecvent la Slavici, Reboreanu, Arghezi și foarte rar la Blaga, Camil Petrescu, Călinescu, Preda.

ales, dar are apariții și în cea contemporană (în multe texte, dar nu în majoritatea lor).

În **proză**, este un semn de punctuație util în dezvoltarea **cumulativă** de detalii sau acțiuni cu importanță egală, de elemente descriptive sau narative:

Plimbările pe lac și prin codri; florile de teiu ce cad asupra capetelor pe când luna strălucește melancolic; durerile îngânate cu sentimente contrarii ale despărțirii; apariția bruscă a iubitei, în singurătatea cea mai adâncă; imprecățiunile urmate de rugăminți de iertare față de ființa iubită; durerile singurătății părăsite și atâtea situațiuni în care dragostea adâncă, sinceră și melancolică, străfulgeră și ne îngenunche sufletul înaintea veșniciei, fac din poezia erotică a lui Eminescu, cea mai vie mărturisire despre cel mai universal sentiment omenesc. Dragomirescu, 86

Mai întâi s-a referit la neajunsurile celorlalte partide (al Pensionarilor, al Automobilistilor etc.); a atras atenția asupra slabei lor aderențe la electorat, sub unu la sută; a indicat apoi că există un electorat potențial și l-a caracterizat succint ca fiind nehotărât; în fine, a oferit soluția problemei, prin crearea unui partid care să răspundă dorinței de nehotărâre a acestui electorat – cu alte cuvinte, să-și asume riscul de a lua hotărâri în numele lui. Cimpoieșu, 81

Totodată, în fragmentarea frazei sugerează o **succesiune ritmată** și sacadată a faptelor sau a gândurilor:

Virgiliu l-a imitat pe Homer și a scris *Eneida*; Corneille pe spanioli și a scris *Cidul*; Goethe pe Shakespeare și a scris *Goetz von Berlichingen*. Paleologu, 68

Pentru literatura clasică, o realitate care nu trebuie ignorată este intervenția în text a tipografilor, editorilor și redactorilor de carte, care adaugă sau elimină semne de punctuație, conformându-se regulilor „tacit” (Gană: LXXXVI) sau explicit²².

În **poezie**, punctul-și-virgula poate să apară în cadrul unei strofe, orientând lectura/înțelegerea/ca indicație de lectură, grupând versurile:

Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntreabă și socoate; Eminescu, 162

– în interiorul unui vers, pentru citirea/recitarea sacadată:

N-a râs acum viteazul; sta codrului în față
Cu ochii mari și tulburi, cu sufletul de gheță. Coșbuc, 100

„Numele proprii, punctuația au fost date după normele ortografice actuale” (Ciobanu: XCIII);

„Intervențiile noastre în redarea textelor sunt de punctuație și, mai ales, de ortografie” (Brâncuș: CXVII).

– sau la sfârșitul strofei, marcând astfel relația mai strânsă dintre strofe și continuitatea ideii poetice:

Neguri albe, strălucite/Naște luna argintie,/Ea le scoate peste ape,/Le întinde pe câmpie;

S-adun flori în șezătoare/ De painjen tort să rumpă, Eminescu, 125

În **teatru** – unde este important rolul prozodic, dată fiind natura textului care trebuie interpretat pe scenă –, apare în dialoguri:

TRAHANACHE (clopoțel)

Stimabili, onorabili, rog nu întrerupeți pe orator, (foarte afabil) faceți tăcere; sunt cestuni arzătoare la ordinea zilei; aveți puținică răbdare. I.L. Caragiale, II, 176

dar și în didascalii însoțitoare:

Cine știe ce-oi fi visat?... (se culcă și aștește iar; în orchestră melodramă; pauză; o salvă de detunături și strigăte înmulțite; cocoana sare din pat cât colo.) I.L. Caragiale, II, 87

8.3. În stilul **juridic** este întrebuințat frecvent în acte și documente legislative:

Articolul 8

(1) În realizarea obiectivelor sale Academia Română are următoarele atribuții principale:

- a) promovează știința și cultura în toate domeniile;
- b) se îngrijește de cultivarea limbii române și stabilește regulile ortografice obligatorii;
- c) gestionează bunurile culturale din patrimoniul național, care se află în proprietatea sau în administrarea sa; [...] Lege nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române

În normele de tehnică legislativă se specifică folosirea punctului-și-virgulei în redactarea cu alineat: „Dacă dispoziția nu poate fi exprimată într-o singură propoziție sau frază, se pot adăuga noi propoziții sau fraze, separate prin punct și virgulă.” (Lege 24/2000).

Pentru enumerările din documentele UE, inclusiv din *Jurnalul oficial* al UE, există, pe lângă recomandările generale, și unele specifice: „Elementele enumerării precedate de o literă sau de o cifră, precum și cele precedate de o liniuță sunt separate între ele prin punct și virgulă”; semnul punct-și-virgulă se folosește, de asemenea, „pentru a separa elementele unei enumerări precedate de o teză introductivă urmată de două-puncte și introduse prin *em dash*”²³.

²³ <http://publications.europa.eu/code/ro/ro-130500.htm>

8.4. În textele **jurnalistice**, punctul-și-virgula apare astăzi mai rar, ca o consecință a conciziei, a stilului expeditiv, chiar telegrafic în care sunt scrise articolele din presa tipărită și online²⁴.

O frecvență mai mare se înregistrează în editoriale, reportaje și eseuri publicate în reviste culturale, pe site-uri, platforme jurnalistice sau bloguri, în funcție însă de preferințele sau stilul autorilor și de natura articolelor:

În cele din urmă, care e problema cea mare a meditațiilor? Nu e nimic complicat la mijloc; ea ține de faptul că școala românească nu are nicio preocupare pentru ceea ce înțeleg elevii. (<https://www.contributors.ro/despre-problema-meditatiilor/>)

Ziarele pe care le citeam prin anii '60 elogiau muncitorul care intrase la 16 ani în uzina în care lucrase și tatăl său ieșea la pensie, ca maestru, în același loc; astăzi, un asemenea personaj ar fi suspectat de mărginire, de plafonare. Mircea Kivu, *E normal să fim normali? Dilema veche*, 11

Pentru noi, cei care nu suntem în domeniu, informatica poate părea un bloc compact; în fapt, e vorba de o structură foarte ierarhizată. (<https://www.edupedu.ro/mihai-maci-revenirea-la-scoala-lui-ceausescu/>)

Aparent surprinzător, pot fi întâlnite **titluri** de articole care sunt fragmentate prin punct-și-virgulă: rolul acestuia este de a semnaliza legătura dintre subiectele textului:

Războiul din Ucraina divide Occidentul; Taberele (<https://www.contributors.ro/razboiul-din-ucraina-divide-occidentul-taberele/>)

„Puțină știință ne îndepărtează de Dumnezeu; (mai) multă știință ne apropie de El”²⁵ (<https://www.contributors.ro/putina-stiinta-ne-indeparteaza-de-dumnezeu-mai-multa-stiinta-ne-apropie-de-el/>)

8.5. În textele **științifice**, punctul-și-virgula este frecvent folosit:

– aproape întotdeauna când sunt enumerări pe orizontală sau verticală, mai ales când sunt incluse în text și cifre/numere:

În World Values Survey (2010-2014), procentul celor care ar fi dispuși să lupte pentru țara lor se prezintă astfel: China – 74,2%; Germania – 40,9%; Japonia – 15,2%; Polonia – 71,4%; România – 65,1%; (...). David, 271

(4) în general, există o corelație negativă între tendința de a plânge și timpul scurs de la ultimul episod de plâns ($r = -0,73$; $p < 0,05$). David, 274

– în succesiuni de argumente, demonstrații, clasificări etc.:

²⁴ În numărul din 22 decembrie 2005 al ziarului *L'Humanité*, Houdart și Prioul nu au găsit decât un singur punct-și-virgulă; cauza ar fi „sărăcirea exprimării scrise” (2006: 90).

²⁵ Titlul este traducerea unui citat din Pasteur în care s-a intervenit prin înlocuirea virgulei din original cu punct-și-virgulă: „Un peu de science éloigne de Dieu, beaucoup de science y ramène.”

Coborârea cortinei de fier a identificat Europa cu occidentul; ridicarea ei a restrâns Europa la Occident; cât timp toată memoria europeană s-a refugiat în occident (după căderea cortinei de fier), esticii au început să simtă că în memoria noii Europe nu există o memorie est-europeană (...) Pleșu, Liiceanu, Patapievi, 9

– în sumarul unor publicații științifice, separând diversele titluri, în biblioteconomie, filologie, liste de lucrări, surse, referințe, izvoare etc.; se folosește uneori după trimiterile bibliografice (în care se întâlnește, conform indicațiilor editoriale specifice, mai frecvent punctul:

Procese mentale și psihice; manifestări: amăgi „a înșela” (ULM, 92; CLM, 238^r; CIC, 307; VI, 251; CD, 1^v; Caz. B2, 33^r; CII, 20^r; CCD, 633; CH, 167; (...) *Istoria limbii române literare*, 384

– în dicționare, unde separă sensurile cuvintelor sau alte informații lexicografice, așa cum se și specifică în indicațiile introductive²⁶:

ACORD s. n. „armonie; înțelegere – acord; entente” 1715 DELR, s. v.

8.6. În subgenurile care se află la limita dintre diverse stiluri, și anume în eseistică, memorialistică, lucrări de popularizare a științei, manuale școlare etc., punctul-și-virgula este întrebuințat destul de frecvent:

Tot ce este ascuns în noi – ne-văzut și neexprimat – iese afară; intimul este expus în fața celuilalt și, în felul acesta, singurătatea esențială a ființei noastre este învinsă. Liiceanu, 13.

8.7. Semnul apare și în traduceri de orice fel, fie conform cu originalul, fie în urma intervenției traducătorului sau a redactorului de carte:

Multe dintre aceste femei se cunoșteau dinainte de Auschwitz, pentru că trăiseră în același oraș sau se născuseră în același sat, frecventaseră aceeași școală sau sinagogă; cu toate acestea, în mărturiile păstrate la Arhiva USC Shoah numele de fată sunt pomenite rareori. Macadam, 19

9. SCRIEREA CU LITERĂ MICĂ SAU MAJUSCULĂ DUPĂ SEMN

După punct-și-virgulă se scrie cu literă mică, întrucât enunțul continuă, nu s-a încheiat definitiv.

²⁶ „Când sunt două sau mai multe sensuri, acestea se despart prin punct-și-virgulă.” (DELR: XXIV); „Diferitele etimologii se despart prin punct-și-virgulă (;).” (DELR: XXX)

Dacă urmează un nume propriu, acesta se scrie bineînțeles cu majusculă:

Alții erau: Jean Hyppolite, exeget al lui Hegel, subtil și plicticos; Jean Wahl, metafizician (...) Djuvara, 57

În unele enumerări, fiecare unitate (inclusiv cea/cele care urmează după semnul punct-și-virgulă) poate începe cu literă mică (v. ex. de mai sus) sau cu majusculă, mai ales când e vorba de fraze lungi, enumerate pe verticală – în acest caz se recomandă fie majusculă – punct, fie literă mică – punct-și-virgulă.

10. RELAȚIA CU ALTE SEMNE DE PUNCTUAȚIE

Punctul-și-virgula nu se poate dubla (precum semnul exclamării sau semnul întrebării), nu formează un grup funcțional de semne (ca semnul exclamării cu semnul întrebării, eventual fiecare dintre acestea două cu punctele de suspensie), nu încadrează unități sintactice (precum virgula sau linia de pauză), se poate repeta însă în enumerări.

În anumite contexte sunt posibile **alăturări** pe care le considerăm **rare** sau **accidentale**:

– cu **ghilimelele** (de deschidere sau de închidere):

Directorul ridică demonstrativ-neputincios din umeri, îndepărtându-și în același timp brațele; „Ei da, ți-am spus eu!” – parcă voia să zică gestul său. Cimpoeșu, 54
După părerea lui G. Ivănescu (1980, p. 202) din prezența lui (a) în *an* (< lat. *annus*) ar rezulta că, „în epoca de formare a limbii române, consonantele duble din latină erau încă duble”; ele s-ar fi simplificat prin secolele VII–X (p. 133); cf. Rosetti, p. 127: „*n* geminat a fost menținut în română” Avram, 97

– cu **linia de pauză** (după punct-și-virgulă):

Iată-i. De-oțel le e coiful; – lat/era romanul în spete; – ondulat/avea părul; – puternic brațul! Macedonski, 142
Târziu și-a adus aminte părintele Ștefan că mormântul străinului a rămas fără cruce, tocmai pe la sfârșitul toamnei; – așadar a cinstit, la rateșul lui Petrache, pe doi români și le-a spus ce-l doare. Sadoveanu, 111

– cu **parantezele** (de deschidere sau de închidere):

După părerea lui G. Ivănescu (...) s-ar fi simplificat prin secolele VII–X (p. 133); cf. Rosetti, p. 127: „*n* geminat a fost menținut în română” Avram, 97
Rom venetic are mai multe sensuri, dintre care două sunt mai importante: (...) „persoană venită din alte locuri și considerată străină; (înv.) venețian; din Veneția”. Sala, 123

– cu **punctele de suspensie** (înainte sau după punct-și-virgulă):

În zadar în ochi avea-vei umbre mândre din povești,/ Precum iarna se așează flori de gheață peferești,/ Când în inimă e vară...; în zadar o rogi: „Consacră-mi/ Creștetul cu-ale lui gânduri, să-l sfințesc cu-a mele lacrimi!” Eminescu, 211

Afară numai dacă ai de gând să ne descrii pe noi, pe Pașa, pe mine, pe Panta; cu altceva nu știu să ai a face;... a! da, Poponel, amicul. M. Caragiale, 114

În unele lucrări de lingvistică, semnele de punctuație alăturate pot aparține unor planuri diferite: semnul punct-și-virgulă – metalimbajului, iar semnul de punctuație precedent – frazei exemplificatoare:

A fost atunci foarte nervoasă, pentru ca la lecția următoare să explice tuturor motivele ei de îngrijorare.; Dacă la prima problemă a mai rezolvat ceva, la a doua s-a încurcat de tot.; Îmi spui mereu minciuni, în timp ce eu vreau să aflu adevărul. *Gramatica limbii române*²⁷, 24.

11. SEMNE DE PUNCTUAȚIE ÎN ACEEAȘI POZIȚIE CU SEMNUL PUNCT-ȘI-VIRGULĂ

În virtutea faptului că semnele de punctuație pot fi sinonime (Avram: 20) sau intervertibile (Sfîrlea: 56), punctul-și-virgula poate fi substituit în primul rând prin punct sau prin virgulă (Graur: 37), dar și prin alte semne de punctuație, fără modificări semnificative de sens în unele contexte:

Seminarul de după-amiază o să fie prea plictisitor; mai bine mergem la o cafea.
Seminarul de după-amiază o să fie prea plictisitor, mai bine mergem la o cafea.
Seminarul de după-amiază o să fie prea plictisitor. Mai bine mergem la o cafea.
Seminarul de după-amiază o să fie prea plictisitor – mai bine mergem la o cafea.
Seminarul de după-amiază o să fie prea plictisitor: mai bine mergem la o cafea.
Seminarul de după-amiază o să fie prea plictisitor... mai bine mergem la o cafea.

Astfel de contexte sunt însă rare; mai frecvente sunt situațiile când punctul-și-virgula ar putea fi substituit de un singur semn. Alegerea autorului este motivată de anumite intenții, preferințe și deprinderi de comunicare, iar gradul de legătură semantică între enunțuri este de multe ori perceput subiectiv.

Cu diferențe mai mult sau mai puțin evidente de sens și stil, se pot construi variante în care apar în aceeași poziție cu punctul-și-virgula semnele:

²⁷ Apar însă în această poziție și virgula (mai frecvent), și bara oblică (cu funcția de a marca echivalența exemplilor): Scoate portofelul și plătește., A muncit mult și a reușit la examen. *Gramatica...*, 22; Avea bani, dar nu a cumpărat cartea./Deși avea bani, nu a cumpărat cartea. *Gramatica...*, 23.

– două-puncte:

Am întâlnit azi, la Muntele de Pietate – am eu cheștiile mele acolo – pe mătușa ei; amaneta un inel. Camil Petrescu, 134

variantă: Am întâlnit azi, la Muntele de Pietate – am eu cheștiile mele acolo – pe mătușa ei: amaneta un inel.

– linia de pauză:

Așa mi-am dat seama că nu sunt făcut pentru comerț; sau cel puțin nu pentru genul ăsta de comerț. Gheo, 318

variantă: Așa mi-am dat seama că nu sunt făcut pentru comerț – sau cel puțin nu pentru genul ăsta de comerț.

– paranteza de deschidere, urmată la finalul secvenței de paranteza de închidere:

Da, îl știu pe Claudiu, dar nu știu despre nimeni, nici despre mine, cât poate rezista fiecare la spaimă, la tortură; și nici n-aș vrea să aflu. Adameșteanu, 291

variantă: Da, îl știu pe Claudiu, dar nu știu despre nimeni, nici despre mine, cât poate rezista fiecare la spaimă, la tortură (și nici n-aș vrea să aflu).

– punctele de suspensie:

Era fericit; în sfârșit avea să se bucure de vacanță.

variantă: Era fericit... în sfârșit avea să se bucure de vacanță.

– punctul:

În Parisul medieval trecerea Senei se făcea cu un pod plutitor, la care, oșbit de taxa obișnuită, se mai percepe una specială pentru fiecare maimuță de vânzare (erau pesemne foarte căutate ca animale de lux); dacă era însă vorba de o maimuță folosită pentru exhibiții, în loc de plată i se cerea dresorului să dea o reprezentație în timpul traversării. Paleologu, 203

variantă: În Parisul medieval trecerea Senei se făcea cu un pod plutitor, la care, oșbit de taxa obișnuită, se mai percepe una specială pentru fiecare maimuță de vânzare (erau pesemne foarte căutate ca animale de lux). Dacă era însă vorba de o maimuță folosită pentru exhibiții, în loc de plată i se cerea dresorului să dea o reprezentație în timpul traversării.

– virgula:

Gândirea abstractă este un pandant al civilizației grecești; apariția și dezvoltarea ei sunt bine documentate. www.contributors.ro

variantă: Gândirea abstractă este un pandant al civilizației grecești, apariția și dezvoltarea ei sunt bine documentate.

12. REGULI DE FOLOSIRE A PUNCTULUI-ȘI-VIRGULEI

Mai ales în cazul utilizării acestui semn este evident caracterul flexibil al normei de punctuație care este „mai suplă, mai puțin rigidă decât în alte limbi europene” și are „mai puține reguli formale” (Avram: 16).

În principiu, nu există reguli prescriptive sau prohibitive de folosire a punctului-și-virgulei; alegerea lui în locul altuia are caracter **facultativ** în multe contexte și este în general la latitudinea celui care scrie.

Există totuși câteva situații în care punctul-și-virgula este **necesar și/sau recomandat**:

– în seriile enumerative grupate tematic, pe orizontală, dar mai ales pe verticală²⁸, incluse în liste, referințe, exemplificări etc., în special din textele științifice, juridice sau administrative;

– în serii de numere cu zecimale scrise cu virgulă:

0,21; 1,15; 3,25

De asemenea, este **recomandabil** să se folosească punctul-și-virgula:

– în enunțurile ample sau complexe, care conțin și alte semne de punctuație interioară, mai ales virgule, pentru claritatea pe care o aduce în segmentarea sintactico-semantică;

– când se accentuează relația de sens între enunțuri, în construcții care conțin paralelisme, cel mai frecvent antitetice, pentru a nu se fragmenta prin punct sau ambigua prin virgulă.

13. Punctul-și-virgula este utilizat și ca semn grafic în anumite domenii, având legătură în general cu aspectul lui, mai puțin cu semnificațiile ca semn de punctuație:

- În corespondența electronică poate separa adresele destinatarilor, deși în ultimul timp se preferă virgula:
ionescu@gmail.com; popescu@yahoo.com.
- În mesageria pe dispozitive electronice formează diverse emoticoane împreună cu parantezele și combinat sau nu cu cratima: ;) :-) ;;) =;) @:)).
- În informatică este folosit ca separator între instrucțiuni, în diverse limbaje de programare (C++, Pascal, Java, JavaScript etc.).
- În matematică se folosește în geometria diferențială sau pentru a separa variabilele și parametrii unei funcții.
- Cu o semnificație inedită este folosit punctul-și-virgula tatuat la încheietura mâinii de către persoane cu intenții suicidare sau care suferă de depresie. Alegerea acestui simbol a fost motivată de una dintre funcțiile semnului, aceea de a sugera atât o întrerupere, cât și o continuare; deviza mișcării inițiate în 2013 este grăitoare: *Your Story Isn't Over*.

²⁸ Omiterea punctului-și-virgulei în enumerări cu alineat este singurul caz de greșală semnalată de Rădulescu în utilizarea acestuia (2012: 214–215).

14. CONCLUZIE

Punctul-și-virgula este un semn de punctuație cunoscut și folosit de foarte multă vreme. În practica scrisului de astăzi are un statut mai mult facultativ, este utilizat mai rar, depinzând în bună măsură de alegerea pe care autorul unui text o face între semne echivalente. Rămâne însă necesar în structurarea seriilor enumerative și recomandat în enunțuri complexe care conțin și alte semne de punctuație interioară (în special virgule) și în care utilizarea unui alt semn ar face dificilă înțelegerea textului.

SURSE

- Adameșteanu, G., 2018, *Fontana di Trevi*. Iași: Polirom.
- Agârbiceanu, I., 1962, *Opere I, Schițe și povestiri*. București: Editura pentru Literatură.
- Arghezi, T., 1975, *Scrieri*, 27. București: Editura Minerva.
- Avram, A., 1990, *Nazalitatea și rotacismul în limba română*. București: Editura Academiei Române.
- Blecher, M., 2017, *Opere*, București: Fundația națională pentru știință și artă.
- Boia, L., 2014, *Balcic. Micul paradis al României Mari*, București: Humanitas.
- Brâncuș, Gr., 2000, *Notă despre ediție*, în Ion Creangă, *Opere*. București: Editura Univers Enciclopedic.
- Breban, N., 1968, *Animale bolnave*. București: Editura Tineretului.
- Brunea-Fox, F., 2020, *Reportajele mele. 1927–1938*. Iași: Polirom.
- Caragiale, M., 1929, *Craii de Curtea-Veche*. București: Editura Cartea Românească.
- Caragiale, I.L., *Opere I*, București: Univers Enciclopedic, 2000; *Opere II*, București: Univers Enciclopedic, 2001.
- Călinescu, G., 1966, *Opere 3*. București: Editura pentru Literatură.
- Călinescu, G., 1967, *Opere 5*. București: Editura pentru Literatură.
- Cimpoieșu, P., 2007, *Simion Iftnicul*. Iași: Polirom.
- Ciobanu, N., 1963, *Notă asupra ediției în I. Teodoreanu, Opere alese I*. București: Editura pentru Literatură.
- Coșbuc, G., 1966, *Opere I*. București: Editura pentru Literatură.
- Creția, P., 2015, *Luminile și umbrele sufletului*. București: Humanitas.
- David, D., 2015, *Psihologia poporului român*. Iași: Polirom.
- Djuvara, N., 2002, *Amintiri din pribegie 1948–1990*. București: Albatros.
- Dicționarul etimologic al limbii române (DELR)*, vol. I, 2012, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”. București: Editura Academiei Române.
- Dragomirescu, M., în *Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii Literare*, seria III. Tomul X, 1940–1941, București: Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, 1941.
- Eminescu, M., 1999, *Opere I*. București: Univers Enciclopedic.
- Florian, F., 2012, *Toate bufnițele*. Iași: Polirom.
- Galaction, G., 1996, *Opere II, Proză scurtă*. București: Editura Minerva.
- Gană, G., 1982, *Studiul introductiv la Blaga, Opere 1*. București: Ed. Minerva.
- Gramatica limbii române*, 2008, vol. II. *Enunțul*. București: Editura Academiei Române.
- Iorga, N., 1981, *Discursuri parlamentare 1907–1917*. București: Editura Politică.
- Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532–1780)*, 1997. București: Editura Academiei Române.
- Kivu, Mircea, 2022, *E normal să fim normali?*, în *Dilema veche*, anul XIX, nr. 945, 19–25 mai, p. 11.
- Lege nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române*.
- Liiceanu, G., 2021, *Impudoare*. București: Humanitas.
- Lovinescu, E., 1987, *Opere V*. București: Editura Minerva.
- Macadam, H. D., 2022, *Cele 999 de la Auschwitz*, trad. din engleză de Irina Manea. București: Humanitas.

- Macedonski, Al., 2004, *Opere I, Versuri. Proză în limba română*. București: Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă, Univers Enciclopedic.
- Manliu, I., 1884, *Curs elementar de gramatică română*, ed. 15. București: Editura Librăriei Socex & Comp.
- Noica, C., 1990, *Jurnal de idei*. București: Humanitas.
- Odobescu, Al., 1983, *Opere IX*. București: Editura Academiei R.S.R.
- Paleologu, Al., 2006, *Despre lucrurile cu adevărat importante*. București: Cartea Românească.
- Penescu, M., 2019, *Fizică. Manual pentru clasa a VII-a*. București: Editura All.
- Petrescu, Camil, 1979, *Opere II*. București: Editura Minerva.
- Pleșu, A., Liiceanu, G., Patapievic, H.-R., 2022, *O idee care ne sucește mințile*. București: Humanitas.
- Popescu, S., 2007, *Exuvii*. Iași: Polirom.
- Rebreanu, L., 1970, *Opere IV*. București: Editura Minerva.
- Gheo, R. P., 2005, *Dex-ul și sexul*. Iași: Polirom.
- Sadoveanu, M., 1954, *Opere 1*. București: Editura de Stat pentru Literatură și Artă.
- Sadoveanu, M., 1957, *Opere 10, 11*. București: Editura de Stat pentru Literatură și Artă.
- Sala, M., 2010, *101 cuvinte moștenite, împrumutate și create*. București: Humanitas.
- Slavici, Ioan, 1967, *Opere I*. București: Editura Pentru Literatură.
- Teodoreanu, I., 1963, *Opere alese I*. București: Editura pentru Literatură.
- Vasilescu, M., 2018, *Cultura română pe înțelesul patrioților*. București: Humanitas.
- Vianu, I., 2021, *File din arhiva indiferenței*. Iași: Polirom.
- Zafiu, R., 2001, *Diversitate stilistică în româna actuală*. București: Editura Universității din București.

Surse electronice

- <https://e-juridic.manager.ro/articole/ordine-de-zi-adunarea-general-a-avocailor-4309.html>
- <http://publications.europa.eu/code/ro/ro-130500.htm>
- <https://www.contributors.ro/despre-problema-meditatiilor/>
- <https://www.contributors.ro/putina-stiinta-ne-indeparteaza-de-dumnezeu-mai-multa-stiinta-ne-apropie-de-el/>
- <https://www.contributors.ro/razboiul-din-ucraina-divide-occidentul-taberele/><https://www.mae.ro/node/51914>
- <https://www.contributors.ro/gandirea-abstracta-si-suprematia-omului-alb/> 04/06/2022
- <https://www.mae.ro/node/51914>
- <https://www.edupedu.ro/mihai-maci-revenirea-la-scoala-lui-ceausescu/> din 30 iulie 2022
- <https://www.edupedu.ro/cine-a-scris-proiectele-de-legi-ale-educatiei-ioana-lazar-secretarul-general-al-ministerului-educatiei-legea-a-fost-construita-cu-resurse-interne-video/> din 30 iulie 2022

BIBLIOGRAFIE

- Academia R.P.R., Institutul de Lingvistică din București, 1956, *Îndreptar de punctuație*. București: Editura Academiei R.P.R.
- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, 1960/1995, *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație*. București: Univers Enciclopedic.
- Avram M., 1980, „Punctuația și implicațiile ei în limbă și în comunicare”, *Limba și literatura română* 1, 11–26 (și în *Probleme ale exprimării corecte*. București: Editura Academiei, 1987, 193–206).
- Baratter, P., 2018, *Il punto e virgola. Storia e usi di un segno*. Collana: Lingue e Letterature Carocci.
- Beldescu, G., 2009, *Punctuația în limba română*. București: Editura Gramar.
- Borchin, M.-I., 2007, *Manual de ortografie și punctuație*. Timișoara: Excelsior Art.
- Catach, N., 1994, *La ponctuation*. Paris: Presses Universitaires de France.
- Chelaru, G. I., Popescu, C., 1937, *Semne de punctuație și semne ortografice în scrierea românească*. București: Editura Cugetarea.
- Ciobanu, A., 2000, *Punctuația limbii române*. Chișinău: Universitas.

- Colignon, J. P., 2004, *Un point c'est tout! La ponctuation efficace*. Paris: Victoires Editions.
- Crasan, F., 1912, *Punctuațiunea*. Ediția a II-a, București: Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 19–22.
- Drillon, J., 1991, *Traité de la ponctuation*. Paris: Gallimard.
- Dürrenmatt, J., 2011, „Grandeur et décadence du point-virgule”, *Langue française* 172, 37–52.
- El Khamissy, R., 2010, „Les points de... suspension”, *Estudios Romanicos* 19, 127–143.
- Gaur, Al., 2009, *Mic tratat de ortografie*. București: Humanitas.
- Houdart, O., Prioul, S., 2006, *La ponctuation ou l'art d'accommoder les textes*. Paris: Editions du Seuil.
- Jacquier, H., 1956, „Liniomanie”, *Steaua* 7 (VII), 124–126.
- Legea 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în 2004, art. 46.
- Loreanceau, A., 1980, „La ponctuation chez les écrivains d'aujourd'hui”, *Langue française* 45, 88–97.
- Marion, J.-L. 2019, „Le point-virgule”, <https://www.academie-francaise.fr/le-point-virgule>.
- Partridge, E., 2005, *You Have a Point There. A Guide to Punctuation and its Allies*. London, New York: Hamish Hamilton, 43–54.
- Rădulescu, Ilie-Ștefan, 2012, *Greșeli de punctuație în limbajul cotidian: exemple critice comentate*. București: Editura Niculescu.
- Rodríguez Muñoz, F. J. y Ridao Rodrigo, S. 2013, „Los signos de puntuación en español: cuestiones de uso y errores frecuentes”, *Boletín de Filología* 48, 147–169.
- Sallenave, D., 2013, „Defense du point-virgule”, <https://www.academie-francaise.fr/defense-du-point-virgule>.
- Sfirlea, L., 1967, „Observații cu privire la raportul dintre punctuație și prozodie în limba română”, *LR* 16, 55–64.
- Stan, C., 2007, „Constituirea normei de punctuație a limbii române moderne”, *LR – Marius Sala* 75, 481–488.
- Stan, C., 2008, „La punteggiatura nella lingua rumena”, în Bice Mortara Garavelli (ed.), *Storia della punteggiatura in Europa*. Roma-Bari: Editori Laterza, 339–353.
- Stilman, A., 1997, *Grammatically Correct. The Essential Guide to Spelling, Style, Usage, Grammar, and Punctuation*. Cincinnati, Ohio: Writer's Digest Books, 87–96.
- Trask, R. L., 1997, *The Penguin Guide to Punctuation*. London: Penguin Books.
- Vedenina, L. G., 1980, „La triple fonction de la ponctuation dans la phrase: syntaxique, communicative et sémantique”, *Langue française* 45, 60–66.
- Vintilă-Rădulescu, I. 2015, „Linia de dialog. Propunere de normare”, în Silvia Pitiriciu (coord.), *Mioara Avram – in memoriam*. Craiova: Editura Sitech, 322–349.
- Vîrtosu, E., 1968, *Paleografia româno-chirilică*. București: Editura Științifică.
- Vulpe, M., 2002, *Ghidul cercetătorului umanist. Introducere în cercetarea și redactarea științifică*. Cluj-Napoca: Clusium, 165–167.
- Woods, G., 2006, *Webster's New World punctuation: simplified and applied*. Wiley Publishing, Inc.

THE SEMICOLON

Abstract

This article is a proposal to standardize a punctuation mark – the semicolon –, and describe the situations of use and the communication implications of the sign: prosodic, pragma-semantic and stylistic functions. The relationships between the semicolon and other punctuation marks, as well as recommendations for use in writing practice are also considered.

Semicolon is less and less known and used nowadays; its use depends on the author's preferences. Among the stylistic varieties, the semicolon is used most frequently in the scientific and argumentative style. It is recommended to use semicolon in enumerative series, especially vertically, in constructions containing parallelisms, or in long and complex statements that also contain other internal punctuation marks.